

Sygn. akt: III AUa 868/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

SSO del. Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. w Łodzi

sprawy **D. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji D. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 20 marca 2013 r., sygn. akt: VIII U 173/13,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 868/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie D. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł., którą to decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury wcześniejszej, albowiem ubezpieczona nie udokumentowała zdaniem organu rentowego 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 grudnia 2012 roku wnioskodawczyni D. W. urodzona w dniu (...) złożył wniosek o emeryturę wcześniejszą.

Ogólny staż pracy wnioskodawczyni - niesporny na dzień 1 stycznia 1999r.- przekracza 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych i wynosi 22 lata, 3 miesiące i 14 dni.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy na wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił wnioskodawczyni żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawczyni zatrudniona była w Zakładach (...) w Ł. ostatnia nazwa (...) Spółka Akcyjna w Ł. w okresie od 6 września 1976r. do 31 marca 1998r.

Wnioskodawczyni zaczęła pracę jako stażystka, następnie od 1 czerwca 1977r. pracowała jako robotnik magazynowy.

W okresie od 1 września 1982r. do 2 września 1984r. wnioskodawczyni przebywała na urlopie wychowawczym.

Po powrocie z urlopu wychowawczego wnioskodawczyni została zatrudniona na wydziale wykańczalni jako robotnik wydziału ze wskazaniem na angażach, że praca wykonywana jest w szczególnych warunkach, a od 1 stycznia 1994r. powierzono jej obowiązki kontrolera jakości.

Sąd nie uwzględnił w całości świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wnioskodawczyni z uwagi na sprzeczność tego dokumentu z aktami osobowymi odwołującej w szczególności z okresu przed urlopem wychowawczym oraz zeznań świadka Z. P. (1) w tej właśnie części, albowiem świadek nie pamiętała od kiedy dokładnie pracowała z wnioskodawczynią.

Z dokumentów uzyskanych z Archiwum w szczególności z akt osobowych wnioskodawczyni wynika, iż dopiero okres po powrocie z urlopu wychowawczego można by potraktować jako okres pracy w szczególnych warunkach na wykańczalni jako kontrolera jakości tj. pracę mogącą podlegać pod kontrolę między operacyjną kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko- techniczny na oddziałach i wydziałach, w których wykonywane są prace wymienione w wykazie prac w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale XIV poz.24 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Praca wykonywana przez wnioskodawczynię po powrocie z urlopu wychowawczego daje co najwyżej 13 lat, 6 miesięcy i 28 dni pracy w szczególnych warunkach. Natomiast pozostałe prace wymienione w angażach przed urlopem wychowawczym nie są wymienione w wykazie prac w szczególnych warunkach i nie mogą być zaliczone do takiej pracy.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy Sąd Okręgowy powołując się treść art. 184 ust.1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uznał, że wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do emerytury wcześniejszej albowiem nie udowodniła, iż przez co najmniej 15 lat pracowała stale w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, okres który może być zaliczony do pracy w szczególnych warunkach to 13 lat 6 miesięcy i 28 dni pracy jako kontroler jakości tj. pracy mogącej podlegać pod kontrolę międzyoperacyjną kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko- techniczny na oddziałach i wydziałach, w których wykonywane są prace wymienione w wykazie prac w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale XIV poz.24 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Natomiast wcześniejszy okres przed urlopem wychowawczym wnioskodawczyni nie może być w ocenie Sądu zaliczony do pracy w szczególnych warunkach z uwagi na charakter stanowisk wskazanych w angażach, które są najbardziej wiarygodnym źródłem dowodowym jako materiał źródłowy i obiektywny. Zdaniem Sądu zarówno świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach jak i zeznania świadka Z. P. są sprzeczne z dokumentami z akt osobowych i jako takie nie mogą stanowić miarodajnego dowodu w sprawie.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła apelacją wnioskodawczyni zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, poprzez błędną jego wykładnię, poprzez nie zaliczenie ubezpieczonej jako okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze bezpośrednio przed urlopem wychowawczym

w (...) w Ł. - także na stanowisku brakarza w okresie od dnia 21.07.1979 r. do dnia 31.08.1982 r., co stanowi rażące naruszenie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oraz wykaz A Dział XIV poz. 24 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r.,

- naruszenie przepisów prawa procesowego o postępowaniu dowodowym poprzez pominięcie istotnych wniosków dowodowych w postaci angaży ówczesnego pracodawcy (...) z dni: 25.07.1997 r., 20.01.1994 r., 29.09.1979 r. 20.10.1994 r., które Sąd Okręgowy posiadał w aktach sprawy, jako wyciągnięte z (...) Urzędu Wojewódzkiego w Ł. Archiwum Zakładowego, przy ul. (...), a z których wyraźnie wynika, że wnioskodawczyni zajmowała stanowisko brakarza (kontrolera jakości dzianin) także przed urlopem wychowawczym, udzielonym jej z powodu urodzenia dziecka.

Wskazując na powyższe zarzuty ubezpieczona wniosła o zmianę powyższego wyroku i uwzględnienie odwołania w całości, względnie o jego uchylenie i przekazanie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W ocenie skarżącej ubezpieczona spełnia wszystkie konieczne warunki do uzyskania dochodzonego świadczenia bowiem ukończyła 55 lat i legitymuje się ponad 20-letnim okresem zatrudnienia, w tym ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zarzutem apelacji trudno odmówić słuszności .

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Stosownie do art. 32 ust. 1 powołanej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Ustęp 2 tego przepisu stanowi natomiast, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Ustęp 4 cytowanego przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ustępie 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ustępie 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przywołane przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U, z 1983 r. Nr 8, poz.43 z późn zm.). W myśl § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ustęp 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W § 3 ustawodawca wskazał, że za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany „wymaganym okresem zatrudnienia” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Z kolei § 4 tego rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie „A”, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przeprowadzone przed Sądem I instancji postępowanie dowodowe, jak to słusznie podniosła strona skarżąca, nie dawało podstaw do przyjęcia, że wnioskodawczyni nie spełnia wszystkich przesłanek do przyznania mu przedmiotowego świadczenia a w szczególności, że nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalając, że wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach w wymiarze 13 lat 6 miesięcy i 6 dni po powrocie z urlopu wychowawczego nie sprecyzował jakiego okresu szczegółowo ten staż dotyczy a przeprowadzony zbyt ogólnikowo, dowód z zeznań świadka Z. P. (1) nie potwierdza okoliczności jaką Sąd przyjął w swoich ustaleniach faktycznych że wnioskodawczyni w tym okresie wykonywała pracę kontrolera jakości, w szczególności poprzez nie udowodnienie zeznaniami w/w świadka iż kontrola ta była prowadzona na oddziałach i wydziałach w których wykonywane były w tym okresie prace w szczególnych warunkach.

Wnioskodawczyni w niniejszej sprawie złożyła dwa świadectwa pracy w szczególnych warunkach z „K.-V. „ spółki akcyjnej w upadłości z jednego z nich z daty 31 marca 1998 r wynika iż w okresie od 6 września 1976 r do 31 sierpnia 1982 i od 3 września 1984 r do 31 marca 1998 r wykonywała prace na stanowisku kontrolera jakości, polegającą na kontroli międzyoperacyjnej jakości produkcji na oddziałach i wydziałach w których wymienione są w załączniku do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach, prace wymienione w wykazie A dział VII poz. 4 jako wykonywane w szczególnych warunkach.

Natomiast z drugiego świadectwa wystawionego przez w/w zakład pracy w dniu 30 września 1999 r wynika iż w/w prace w szczególnych warunkach w tym zakładzie pracy wnioskodawczyni wykonywała od 1 lutego 1978r do 30 września 1979 r i od 1 maja 1982 r do 30 listopada 1982 r i od 1 grudnia 1986 r do 30 września 1999 r.

Mając zatem na uwadze treść w/w świadectw oraz okoliczność, że wnioskodawca występuje w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika, Sąd powinien pouczyć odwołującą się w trybie art. 5 kpc co do czynności procesowych w szczególności o możliwości zgłoszenia wniosków dowodowych na okoliczność udowodnienia 15 lat stażu pracy w szczególnych warunkach w sytuacji zakwestionowania danych z w/w świadectw, nie wyjaśniając a żaden sposób sprzeczności co do dat przy w szczególnych warunkach z w/w świadectw.

Konieczność pogłębienia postępowania dowodowego w niniejszej sprawie wystąpiła nie tylko na etapie po złożeniu odwołania przez skarżącą wraz w/w świadectwami ale w szczególności w sytuacji załączenia do akt sprawy kserokopii akt osobowych wnioskodawczyni z przedmiotowego zakładu pracy.

Analiza tych akt wskazuje, iż w dniu 20 sierpnia 1976 r z wnioskodawczynią jako absolwentką (...) Szkoły Zawodowej o specjalności mechanik maszyn, Zakłady (...) „V. „ w Ł. zawarły umowę o wstępny staż pracy na stanowisku pomoc wydziału wykańczalni.

Z dniem 1 sierpnia 1977 r wnioskodawczyni powierzono obowiązki robotnika magazynowego wydziału wykańczalni i farbiarni, które to stanowisko zajmowała do 1 października 1979 r a z w/w datą wypowiedziano jej dotychczasową umowę o pracę wskazano jej stanowisko pracy – brakarz. Po powrocie z urlopu wychowawczego z którego wnioskodawczyni korzystała w latach 1982 – 1984, w 1984 r zatrudniono ją na stanowisku robotnika w wydziale wykańczalni. Takie stanowisko zajmowała do 1988 r, gdzie z angaży wynika, iż z dniem 1 lutego 1988 r powierzono jej obowiązki pomocnika w oddziale produkcji na oddziale wykańczalni.

Od 1 stycznia 1994 r. wnioskodawczyni powierzono obowiązki kontrolera jakości, które to stanowisko zajmowała do 31 marca 1998 r.

W niniejszej sprawie Sąd I instancji w uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia jakkolwiek powołał się na treść w/w dokumentów, to jednak nie dokonał ich analizy i ich wyjaśnienia chociażby w trybie dopuszczenia dowodu z zeznań wnioskodawczyni, czy też pogłębienia przeprowadzonego dowodu z zeznań dotychczasowego świadka w celu ustalenia, na czym polegała praca wnioskodawczyni jako robotnika magazynowego wydziału wykańczalni, brakarza, robotnika wydziału wykańczalni oraz pomocnika w oddziale produkcji na oddziale wykańczalni i kontrolera jakości.

W szczególności nie ustalił na czym polegała praca brakarza i czy praca ta była tożsama z pracą kontrolera jakości, na co wskazuje w apelacji wnioskodawczyni oraz treść świadectw pracy w szczególnych warunkach, zaliczających cały okres pracy wnioskodawczyni, jako na stanowisku kontrolera jakości.

Natomiast przede wszystkim Sąd I instancji nie wyjaśnił podstawowej okoliczności, warunkującej w świetle powołanego rozporządzenia – wykazu A działu XIV poz. 24 uwzględnienia roszczenia skarżącej, czy na wydziałach, na których wnioskodawczyni wykonywała pracę kontrolera jakości były wykonywane prace w szczególnych warunkach wymienione w powołanym rozporządzeniu z 1983 r. oraz zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego.

Na marginesie należy wskazać iż w zarządzeniu resortowym w wykazie a dział VII prace w przemyśle lekkim pod poz. 51 do prac w szczególnych warunkach są zaliczane prace robotnika magazynowego przy barwnikach i chemikaliach. Natomiast w rozporządzeniu w wykazie A dziale VII poz. 4 prace przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych.

A zatem ustalenie w świetle powołanych przepisów czy w spornych latach wnioskodawczyni wykonywała prace w szczególnych warunkach wymaga dokonania ustaleń faktycznych na nowo w oparciu o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków i wnioskodawczyni w kierunku wyjaśnienia w/w okoliczności.

A zatem słuszne jest stanowisko strony skarżącej, iż Sąd I instancji w swoim rozstrzygnięciu naruszył przepisy postępowania w szczególności treść art. 233 § 1 kpc dokonując dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów i przyjmując staż pracy wnioskodawczyni w szczególnych warunkach bez jego uzasadnienia i odniesienia do okoliczności podania przyczyn nie zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach pozostałych lat pracy w oparciu o treść świadectw pracy, analizę akt osobowych i Z. świadka.

Nie przeprowadzając zatem stosownego postępowania dowodowego, po uprzednim pouczeniu tym zakresie wnioskodawcy, Sąd I instancji nie wyjaśnił istotnych okoliczności faktycznych w sprawie.

Przy ponownym zatem rozpoznaniu sprawy, Sąd pouczy wnioskodawcę o możliwości zgłoszenia ewentualnych wniosków dowodowych w szczególności dowodu z zeznań świadków na okoliczność charakteru wykonywanej pracy w przedmiotowych zakładach i przeprowadzi taki dowód ewentualnie pogłębi dowód z zeznań dotychczasowego świadka w kierunku wyżej wskazanym.

Natomiast po przeprowadzeniu w/w dowodów oceni czy wnioskodawca spełnia wszystkie przesłanki do przyznania mu przedmiotowego świadczenia w szczególności czy posiada wymagany staż pracy w szczególnych warunkach,.

Z tych wszystkich względów, podzielać zarzuty apelacji oraz mając na uwadze to, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości orzeczono na podstawie art. 386 § 4 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 kpc.